

Příloha 3 – Záznamy rozhovorů

Záznam z rozhovoru s Ing. Miroslavem Korčákem

Miroslav Korčák pracuje jako referent Oddělení mezinárodních kontrolních režimů Licenční správy Ministerstva průmyslu a obchodu ČR.

Miroslav Korčák byl vyzván k poskytnutí svého pohledu na naplňování zahraničně-politických a bezpečnostních požadavků a procesní efektivity řízení o povolování vývozů zboží dvojího užití.

Dle stanoviska Miroslava Korčáka současný systém povolování vývozů zboží dvojího užití zcela plní požadavky, které jsou na něj kladeny. I přes přetrvávající nárůst počtu řešených žádostí o vývoz jsou naplňovány všechny požadavky na řádné prověření každé žádosti. Systém také odpovídá požadavkům, které jsou na něj kladeny společným rámcem přijatým na půdě EU.

Počet státních orgánů, které jsou pravidelně vyzývány k předložení svých stanovisek v rámci řízení o povolování vývozů zboží dvojího užití je dostatečný. Zapojení dalšího státního orgánu do tohoto systému by nepřineslo další výhody. V případě řešení vývozu nějakého netypického zboží lze dle současné legislativy ad hoc zažádat o spolupráci některý z dalších státních orgánů.

Zařazení LS MPO do struktury Ministerstva průmyslu a obchodu ČR je správné a umožňuje využívat odborné zázemí tohoto úřadu. V rámci České republiky se jedná o optimální řešení a případná změna LS MPO např. na samostatný úřad by byla nákladná a ve svém důsledku by oproti stávajícímu stavu nepřinesla žádné podstatné výhody.

Aby byl proces povolování vývozů a kontrola nakládání se zbožím dvojího užití efektivní, je nezbytná vzájemná spolupráce mezi státními institucemi. Té je dosaženo dohodami o vzájemném informování. Výměnu samotnou značně usnadňují vazby mezi pracovníky různých státních institucí, kterých se nakládání se zbožím dvojího určení dotýká.

Pro komunikaci se soukromým sektorem vidí Miroslav Korčák jako ideální prostředek pravidelně pořádané semináře, kde jsou ze strany LS MPO a dalších státních institucí sdíleny aktuální poznatky k problematice nakládání se zbožím dvojího užití. Státní instituce naopak získávají zpětnou vazbu spočívající v názoru soukromých subjektů na proces povolování vývozů zboží dvojího užití.

Jako efektivní nástroj vnitřní kontroly při zpracovávání žádostí o povolení vývozu zboží dvojího užití vidí Miroslav Korčák dvoustupňovou kontrolu návrhu rozhodnutí před jeho postoupením vedení LS MPO. Tato kontrola spočívá v tom, že referent LS MPO, který konkrétní žádost zpracovává musí, poté co připraví návrh rozhodnutí, případ předložit k přezkumu některému ze svých kolegů. Teprve poté, kdy oba návrh odsouhlasí, je předložen vedení LS MPO k podpisu.

Z pohledu Miroslava Korčáka představuje problém nízká personální obsazenost Oddělení mezinárodních kontrolních režimů LS MPO. Nyní zde pracují čtyři úředníci, kteří musí s ohledem na stálý nárůst počtu žádostí řešit cca 450 případů ročně.

Záznam z rozhovoru s Ing. Michalem Merxbauerem, Ph.D.

Michal Merxbauer zaujímá post ředitele Odboru kontroly nešíření zbraní hromadného ničení Státního úřadu pro jadernou bezpečnost.

Michal Merxbauer byl vyzván ke stručnému popisu role SÚJB a k poskytnutí svého pohledu na naplňování zahraničně-politických a bezpečnostních požadavků a procesní efektivitu řízení o povolování vývozu zboží dvojího užití.

Na úvod rozhovoru Michal Merxbauer zdůraznil, že SÚJB je technická agentura, a ne politická síla. Věnuje se posuzování vývozu zboží dvojího užití, které spadá do jaderné oblasti. SÚJB má předem stanovená kritéria podle kterých jednotlivé žádosti hodnotí. Tato kritéria nejsou veřejně dostupná. Hodnocení se opírá čistě o technická kritéria. Technické specifikace zboží dvojího užití, o němž SÚJB rozhoduje si má možnost ověřit ve vlastních laboratořích.

Na rozdíl od LS MPO neposkytuje SÚJB žadatelům o povolení vývozu zboží dvojího užití formuláře. Zveřejňuje pouze klíčové body, které by měla žádost obsahovat, vlastní forma žádosti záleží na žadateli. V případě, že vývozce není schopen samostatně posoudit, zda jím vyvážené zboží spadá do kategorie zboží dvojího užití náležející do jaderné oblasti, může se obrátit na SÚJB s žádostí o konzultaci.

Pokud se týče vlastní kontroly vývozu zboží dvojího užití, je velká odpovědnost kladena na Celní správu ČR. Její příslušníci musí být schopní stanovit, zda konkrétní vyvážené zboží spadá do kategorie zboží dvojího užití a jaká povolení k jeho vývozu jsou zapotřebí (povolení LS

MPO, příp. povolení SÚJB v případě, že se jedná o zboží spadající do jaderné oblasti). Příslušník Celní správy ČR tak musí mít správně nastavený profil pro kontrolu zboží, jehož vývoz zpracovává. SÚJB se podílí na školení příslušníků Celní správy ČR.

Z hlediska kontroly nakládání se zbožím dvojího užití je klíčová vzájemná komunikace mezi státními orgány. Např. Celní správa ČR sdílí s SÚJB informace o uskutečněných vývozech, SÚJB sdílí s LS MPO informace o zamítnutých žádostech o povolení vývozu zboží dvojího užití z jaderné oblasti apod.

Současná dvoustupňová úprava povolování vývozu zboží dvojího užití, které spadá do jaderné oblasti, je efektivní z hlediska jejich náležitého posouzení z hlediska zahraničně-politického a bezpečnostního. Tato dvoustupňovost spočívá ve vydávání dvou vývozních povolení – ze strany SÚJB a ze strany LS MPO, přičemž, jak zdůrazňoval Michal Merxbauer, hodnocení SÚJB je založeno na technických kritériích. SÚJB se může opírat o svou pozici všeobecně respektovaného nezávislého úřadu.

Pro zajištění náležitého posouzení žádostí o povolení vývozu zboží dvojího užití je klíčová úroveň vzájemné komunikace mezi jednotlivými státními organizacemi. Nezbytné je také aktivně komunikovat se soukromým sektorem, a to ve dvou liniích. První spočívá ve sdílení obecnějších poznatků, druhá v aktivní komunikaci při řešení konkrétního vývozu. Z tohoto důvodu také SÚJB nemá připravený pro vývozce formulář. Chce se vyhnout situaci, kdy by si vývozce, z důvodu složitosti, nechal tento formulář vyplnit třetí stranou. Volnou formu žádosti by měl zvládnout sám a případně ji může, po dohodě s SÚJB doplnit.

Po zhodnocení všech kritérií je dle Michala Merxbauera systém povolování vývozu zboží dvojího užití (spadající do jaderné oblasti) efektivní.